

Riigikohus
info@riigikohus.ee

Teie 06.12.2022 nr 5-22-12/3/
Meie 18.01.2023 nr 1.2-5/4058-3

Arvamus Riigikohtule

Lugupeetud Riigikohus

Esitame arvamuse Riigikohtu Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 06.12.2022 kirja nr 5-22-12/3 alusel.

Küsimuse all on kohtute seaduse § 132⁷ lõike 2 põhiseaduspärasus: *Kohtunikupension, välja arvatud jooksva aasta palga alusel arvutatud pension, indekseeritakse iga aasta 1. aprilliks kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse §-s 2¹ nimetatud kõrgeima palgamäära indeksiga.*

Sotsiaalministeerium möönab, et kohtute seaduse § 132⁷ lõikes 2 on lauseosa „välja arvatud jooksva aasta palga alusel arvutatud pension“ põhiseadusvastane, kuna rakendamise tulemusel koheldakse pensionile läinud kohtunikke põhjendamatult ebavõrdselt. Ebavõrdne kohtlemine rikub võrdsuspõhiõigust: Põhiseaduse § 12 lõikest 1 tulenev üldine võrdsuspõhiõigus kaitseb isikut tema põhjendamatult ebavõrdse kohtlemise eest ka pensioni maksmisel võrreldes muude sarnases olukorras olevate isikutega.

Ebavõrdsus tekib sellest, et küsimuse all oleva sätte kohaselt perioodil 1. jaanuarist kuni 31. märtsini pensionile jäänud kohtunikel ei ole õigust pensioni indekseerimisele sama aasta 1. aprillil, seega nad on võrreldes nende isikuga, kellele määrati kohtunikupension perioodil 01. aprill - 31. detsember halvemas ehk ebavõrdses olukorras. Tallinna Halduskohtu kohtuotsuses toodud arvutuskäigust nähtub selgelt kumuleeruv ebavõrdsus, sest järgmistel aastatel indekseeritav summa on perioodil 1. jaanuarist kuni 31. märtsini pensionile jäänud kohtunikul alati väiksem võrreldes selle kohtunikuga, kes läheb pensionile vahemikus 01. aprill - 31. detsember ja kelle pensioni määramise aluseks olev ametipalk on 1. aprillil indekseeritud. Tuleb arvestada, et kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse § 2¹ kohaselt kohtunike ametipalka indekseeritakse igal aastal 01. aprillil.

Leiame, et kohtute seaduse § 132⁷ lõikest 2 ei tulene, et indekseerimine on välistatud üksnes sätte jõustumise aastal. Sättest on üheselt välja loetav, et indekseerimise välistus rakendub iga-aastaselt. Kui rakendussäte oleks pidanud rakenduma üksnes 2013. aastal, peaks sättes indekseerimise välistus puudutama konkreetset aastat, kuid kehtivas sättes on tingimuseks „jooksev aasta“. Olukorda oleks saanud regulatsiooni kujundamisel vältida, kui seaduses oleks näiteks kaks erinevat sätet: üks konkreetse ülemineku aasta ja teine edasise indekseerimise kohta. Tänapäevaks teadaolevalt on Justiitsministeerium algatanud sätte muutmise ja küsimuse

all olev lauseosa kavandatakse välja jätta (Riigikogu menetluses on [eelnõu 633 SE](#), teine lugemine on kavandatud 18.01.23).

Oleme nõus, et pelgalt pensionile jäämise ajast lähtuv erinev kohtlemine on juhuslik ja meelevaldne, see ei ole sisuliselt põhjendatud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Piret Eelmets
õigusnõunik

Liidia Soontak 6269 236
Liidia.Soontak@sm.ee